

Po długoletniej pracy naukowej i pedagogicznej na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim od 1952 do 1976 r. ks. prof. zwycz. dr hab. Stanisław Łach przeszedł na emeryturę. Zwyczajem każdego szanującego się uniwersytetu byłym jego profesorem poświęca się specjalną księgę pamiątkową — skromny wyraz wdzięczności i uznania dla pracy i zasług profesora dla wszechnicy. W wypadku ks. Profesora Stanisława Łacha sekcja biblijna Wydziału Teologicznego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego pragnęłaby w szczególności sposób podkreślić to uznanie za pracę i wyrazić równocześnie swoją wielką wdzięczność. Jedną z form i możliwości wyrażenia wdzięczności stanowić ma niniejsza Księga Pamiątkowa poświęcona ks. Profesorowi Stanisławowi Łachowi. Zbiór rozpraw zespołu Szkoły Biblijnej został poszerzony przez artykuły napisane przez profesorów innych sekcji Wydziału Teologicznego. Są one dostrojone do całości jako prace parabiblijne.

Za co Lubelska Szkoła Biblijna chciałaby podziękować swojemu Profesorowi? Głównie za to, że nie szczędził sił i czasu, by w Polsce stworzyć tak potężny ośrodek nauk biblijnych, jaki stanowi dziś Lubelska Szkoła Biblijna. Był jej założycielem i kierował nią przez długie lata, dbał o jej wysoki poziom starając się o specjalistów, rozwinął działalność wydawniczą, miał dar sprowadzania z różnych ośrodków teologicznych Polski zdolnych studentów. Ks. Profesor Stanisław Łach wprost tworzył historię powojennej biblistyki polskiej.

Ks. Profesor Stanisław Łach pozostawił po sobie wspaniałe dzieło, które posiada wszelkie dane, by mogło dalej owocować.

Szkoła Biblijna pragnie także wyrazić ks. Profesorowi Stanisławowi Łachowi swoje najlepsze życzenia dalszej owocnej pracy badawczej i długich lat w czerstwym zdrowiu.

Hugolin Langkammer OFM
Kierownik Szkoły Biblijnej przy KUL

Lublin, 1 XI 1977 r.

KSIĄDZ PROFESOR DOKTOR STANISŁAW ŁACH

Ksiądz profesor dr Stanisław Łach urodził się 7 III 1906 r. w Gorzkowie koło Bochni jako syn Antoniego i Marianny z domu Śmietana. Przez 3 lata uczęszczał do szkoły podstawowej w Gorzkowie, przez następne 2 lata do szkoły powszechnej im. Jachowicza w Bochni. Zmiana szkoły wynikała z faktu, że w szkołach wiejskich program nie obejmował niektórych przedmiotów (np. nauki języka niemieckiego od klasy III), bez których nie można było ubiegać się o przyjęcie do ośmioklasowego gimnazjum. Po ukończeniu szkoły podstawowej kontynuował przez 4 lata naukę w gimnazjum w Bochni, a następnie — ponieważ gimnazjum to, początkowo klasyczne, zamieniono na humanistyczne — przeniósł się do gimnazjum klasycznego im. K. Brodzińskiego i S. Szujskiego w Tarnowie. Po zdaniu matury w r. 1926 rozpoczął studia w Seminarium Duchownym w Tarnowie, które ukończył w 1930 r. W tym też roku otrzymał święcenia kapłańskie. Przez okres 2 lat pracował w duszpasterstwie najpierw jako wikariusz w Dębicy, a następnie jako prefekt Męskiego Seminarium Nauczycielskiego w Starym Sączu. Z kolei został przeniesiony na stanowisko dyrektora Niższego Seminarium Duchownego w Tarnowie pełniąc równocześnie funkcje Wicekanclerza Kurii Biskupiej oraz sekretarza ówczesnego ordynariusza diecezji tarnowskiej ks. bpa L. Wałęgi, a potem jego następcy ks. bpa F. Lisowskiego. Równocześnie w latach 1933-1936 kontynuował studia na UJK we Lwowie, które uwieńczył 31 X 1936 r. uzyskaniem stopnia doktora teologii na podstawie pracy pt. *Udział ubogich w dobrach kościelnych*, napisanej pod kierunkiem ks. prof. M. Wyszyńskiego.

Bezpośrednio po doktoracie rozpoczął studia specjalistyczne z dziedziny biblistyki na Papieskim Instytucie Biblijnym w Rzymie, które uwieńczył uzyskaniem stopnia licencjata nauk biblijnych. Po powrocie do kraju w r. 1938 objął wykłady biblijne w Seminarium Duchownym w Tarnowie. Wykłady te kontynuował w początkowym okresie okupacji pełniąc funkcje najpierw prefekta, a potem wicerektora Seminarium Duchownego. Równocześnie przygotowywał rozprawę habilitacyjną na temat dekalogu, którą zaraz po wyzwoleniu 2 VII 1945 r. przedłożył na Wydziale Teologicznym

UJ jako podstawę otwarcia przewodu habilitacyjnego. Recenzentami rozprawy habilitacyjnej i dorobku naukowego ks. dr. Stanisława Łacha byli: ks. prof. dr J. Kaczmarczyk, ks. prof. dr A. Klawek i ks. prof. dr P. Stach. Uchwała Rady Wydziału Teologicznego UJ o nadaniu ks. dr. S. Łachowi stopnia naukowego docenta została zatwierdzona 10 VIII 1945 r.

Dnia 1 X 1952 r. ks. doc. S. Łach rozpoczął pracę w KUL-u otrzymując kierownictwo katedry Egzegezy Starego Testamentu. Pracę w KUL-u rozpoczął w charakterze zastępcy profesora. W roku akademickim 1956/57 odbył podróż naukową do Palestyny i krajów arabskich zorganizowaną przez Papieski Instytut Biblijny w Rzymie. Dnia 10 XII 1956 r. uzyskał tytuł naukowy profesora nadzwyczajnego, a w dniu 1 X 1966 r. tytuł profesora zwyczajnego. W latach 1957-1963 przez 3 kadencje był dziekanem Wydziału Teologicznego KUL i przez jedną, następną kadencję prodziekanem tegoż Wydziału. Od 1956 r. był kierownikiem Sekcji Biblijnej, z której zorganizował Szkołę Biblijną. Staraniem ks. profesora S. Łacha utworzone zostały 2 nowe katedry biblijne (Filologii Biblijnej oraz Archeologii i Geografii Biblijnej) oraz zaangażowani zostali nowi wykładowcy, mianowicie: ks. J. Kudasiewicz, ks. K. Romaniuk, ks. L. Stachowiak, ks. M. Filipiak, o. H. Langkammer, ks. J. Homerski, ks. J. Szlaga. Kierownictwo utworzonej przez siebie Szkoły Biblijnej piastował niemal do końca swej pracy w KUL-u (do r. 1975). Przez rok akademicki 1976/77 prowadził w Szkole Biblijnej zajęcia dydaktyczne zleczone w wymiarze 3 godzin tygodniowo. Z dniem 30 IX 1976 r. przeszedł na emeryturę.

Z inicjatywy ks. profesora S. Łacha odbywały się w KUL-u co roku (od r. 1972 począwszy) Tygodnie Biblijne poświęcone najbardziej aktualnym problemom biblijnym.

Ks. profesor S. Łach był inicjatorem i redaktorem naukowym wielu prac zbiorowych oraz wydawnictw seryjnych. Spośród tych ostatnich najważniejsze to 4 tomy *Materialów pomocniczych do wykładów z biblistyki* oraz seria wydawnicza *Obietnica i wypełnienie* złożona z 3 kolejnych tomów: *Mesjasz w biblijnej historii zbawienia* (Lublin 1974), *Królestwo Boże w Piśmie Świętym* (Lublin 1976), *Biblia — księga życia ludu Bożego* (w druku); wszystkie 3 tomy nakładem Towarzystwa Naukowego KUL. Z prac zbiorowych najważniejsze to *Wstęp do Pisma Świętego*, w którym jest redaktorem tomu drugiego (Stary Testament), komentarz egzegetyczny do czytań mszalnych niedzielnych i świątecznych oraz praca zbiorowa pt. *Jeszcze o Biblii* prezentująca najważniejsze problemy biblijne w formie popularnej (2 ostatnie prace w druku). Jest redaktorem odpowiedzialnym za dział „Pismo Święte Starego Testamentu” w *Encyklopedii Katolickiej*. Do najważniejszych osiągnięć naukowych ks. profesora S. Łacha należy redakcja naukowego komentarza egzegetycznego do Starego Testamentu (dotychczas ukazało się 16 woluminów). W serii tej sam opracował kome-

tarze do wszystkich ksiąg Pięcioksięgu i przygotowuje komentarz do Psalterza. Jest ponadto autorem wielu rozpraw monograficznych i kilkudziesięciu artykułów naukowych ogłoszonych drukiem w czasopiśmie polskich i zagranicznych z zakresu biblistyki, orientalistyki i teologii biblijnej. Badania i studia ks. profesora S. Łacha dotyczą przede wszystkim problemów egzegetycznych Pięcioksięgu i Psalterza.

Szczególny rozdział w biografii ks. profesora S. Łacha stanowi jego działalność dydaktyczna. W ciągu 24 lat jego profesury w KUL-u 24 osoby napisały pod jego kierunkiem prace doktorskie, mianowicie: ks. E. Chmura, S. Cinal, ks. H. Danecki, ks. A. Dreja, ks. A. Eckmann, ks. M. Filipiak, ks. J. Homerski, ks. Z. Kaznowski, ks. W. Kowalski, ks. A. Kubik, ks. P. Leks, ks. A. Müller, ks. B. Misztal, W. Pałubicki, ks. I. Pawlak, ks. S. Potocki, ks. S. Stańczyk, ks. J. Synowiec, ks. T. Szczurek, ks. A. Tronina, W. Tyloch, ks. J. Warzecha, ks. E. Zawiszewski, ks. Z. Zdebski. Na podkreślenie zasługuje fakt, że przez wszystkie lata pracy w KUL-u dojeżdżał z wykładami do Seminarium Duchownego w Tarnowie. Inspirował wiele prac habilitacyjnych, służył recenzjami doktorskimi, habilitacyjnymi i profesorskimi w KUL-u, ATK i w Seminarium Duchownym w Krakowie.

Otrzymał odznaczenia, nagrody, wyrazy uznania. Piastuje godność prałata Jego Świątobliwości. W roku akademickim 1973/74 jako redaktor serii komentarzy do Starego Testamentu otrzymał główną nagrodę Rektoratu KUL-u w kategorii prac zbiorowych.

Działalność naukowa i dydaktyczna ks. profesora S. Łacha nie zacieśniała się tylko do KUL-u. Przez 19 lat (do r. 1976) był przewodniczącym Sekcji Biblistów Polskich. W tym charakterze zorganizował 13 ogólnopolskich zjazdów biblijnych. Jego staraniem materiały 6 ostatnich zjazdów zostały opublikowane w formie książkowej. Był pierwszym spośród Polaków, i jak dotąd jedynym, konsultorem Papieskiej Komisji Biblijnej (mianowany na to stanowisko 5 V 1965 r.). Jest członkiem czynnym Towarzystwa Naukowego KUL i Towarzystwa Orientalistycznego. Aktywnie uczestniczy w pracach Sekcji Orientalistycznej PAN. Dnia 12 IV 1972 r. został powołany w skład osobowego Komitetu Nauk Orientalistycznych PAN. W dniu 20 II 1975 r. jego mandat został przedłużony na lata 1975-1977. Wygłosił kilkadziesiąt referatów w ośrodkach naukowych w Polsce i za granicą. Do najważniejszych należą: referat wygłoszony 7 VI 1972 r. na Ogólnopolskim Zjeździe Orientalistów w Warszawie („Czy i o ile metoda badań Gunkela nad Psalmami jest uzasadniona”), 9 V 1974 r. również na Ogólnopolskim Zjeździe Orientalistów w Warszawie („Próba określenia środowiska powstania Psalmu 2 i jego wkładu w rozwój ideologii starotestamentowej”), 17 IV 1974 r. na posiedzeniu Komisji Orientalistycznej

PAN („Współczesne opinie o powstaniu Psalterza i próba ich oceny”) oraz 8 V 1974 roku na Sympozjum Katedry Archeologii UJ („Czy archeologia opracowana pod redakcją ks. doc. L. Stefaniaka zadośćczyni potrzebom archeologii biblijnej”). W miesiącach letnich 1975 r. wygłosił w Uniwersytecie w Monachium cykl odczytów o współczesnej biblistyce polskiej i stanie badań nad Psalterzem.

Kilku słów domaga się sylwetka ks. profesora S. Łacha jako człowieka. Na podkreślenie zasługuje przede wszystkim jego bezgraniczne oddanie sprawie rozwoju Szkoły Biblijnej KUL. Pozostanie jego niezaprzeczną zasługą, że ze skromnej Sekcji uczynił wszechstronnie rozbudowany ośrodek kształcenia specjalistów i dynamiczny ośrodek badań biblijnych. Był niestrudzony w zabiegach o dobre wyposażenie Zakładu Biblijnego, napływ nowych studentów, a przede wszystkim o dobór wysoko wykwalifikowanego zespołu profesorów. Sam żelaznej pracowitości, narzucił rytm wyjątkowo intensywnej pracy całej Szkole Biblijnej: profesorom i studentom. Sam udział w pracach zbiorowych i wydawnictwach seryjnych, których ks. profesor S. Łach był inicjatorem i redaktorem, wymagał od wykładowców ciągłej mobilizacji twórczej. Dbał o awanse swoich podwładnych, kierując się przy tym kryteriami obiektywnymi. Szczególnie popierał pracowników młodych stwarzając im szanse rozwoju naukowego. Dla studentów był wymagający, ale po ojcowsku życzliwy. Służył każdą książką własnego księgozbioru, korzystał z prywatnych znajomości za granicą w celu zdobycia dla swego studenta książki niedostępnej w kraju.

Nie ma w sobie nic ze znużenia; prace dyplomowe jego uczniów pasjonowały go jak powieść kryminalna. Swoich seminarzystów „ścigał” listami nawet w czasie wakacji, prosząc o przysłanie kolejnej partii pracy do przejrzenia. Bardzo tolerancyjny dla odrębnego zdania, w obliczu prawdy pokorny — potrafił przyznać rację najmłodszemu uczestnikowi seminarium. Ks. profesor S. Łach jest rzadkim przykładem teoretyka obdarzonego godnym podziwu zmysłem praktyczności. Zaskakiwał wciąż nowymi pomysłami prac zbiorowych, imprez biblijnych, nowych rozwiązań trudnych problemów. W drobiazgach codziennego życia roztargniony, rozbijając nieporadny, w sprawach ważnych — wbrew pozorom — zorganizowany, działający metodycznie, planowo, konsekwentnie.

Nadawany nieraz ks. profesorowi S. Łachowi tytuł „ojca biblistyki polskiej” jest nie tylko zwykłą grzecznością. Uprawniają do takiego tytułu jego osiągnięcia naukowe, a przede wszystkim jego wkład organizacyjny w rozwój polskiej myśli biblijnej. Jeśli polska myśl biblijna ma szanse dostrzymywać kroku biblistyce światowej, to jest w tym ogromna zasługa ks. profesora S. Łacha.